

8. FORMIDLING

Anja Mansrud

Publikumsformidling er et viktig satsingsområde for KHM, og for begge feltsesonger var det satt av egne budsjettmidler til formidling (Damlien (red.) 2012; 2013). For sesongen 2011 var det lagt opp til følgende formidlingstiltak:

- opprettelse av internettside
- formidling til medier, som aviser, radio og TV
- 1–2 åpne dager i felt
- foredrag for historielag og skoler i nærmiljøet i etterkant av undersøkelsene

Anja Mansrud har vært formidlingsansvarlig og har, sammen med Steinar Solheim, hatt ansvaret for å opprette og vedlikeholde prosjektets nettside. Fra og med 18. juli var nettsiden (<http://www.khm.uio.no/utgravninger/e18farris/>) operativ. I 2011 ble det avholdt et Åpen dag-arrangement, hvor om lag 60 besøkende fant veien inn i Breimyra for å få omvisning på lokalitetene Torstvet og Hovland 1. Arrangementet innbefattet i tillegg funnfremvisning, plakattutstilling samt muligheter til å prøve flintknakking (figur 8.1). Representanter fra Statens vegvesen besøkte utgravningene flere ganger, og i september organiserte studentforeningen ved IAKH en omvisning for 20 bachelorstudenter.

Erfaringene fra 2011 viste at det var få treff på nettsiden, og administreringen av nettsidene var

tidkrevende og komplisert. Ved feltoppstart i 2012 ble det derfor opprettet en Facebook-side (<https://www.facebook.com/home.php#!/pages/Steinalder-langs-E18/287715921269879>). Facebook-siden følges per i dag av 283 personer, men den totale rekkevidden, det vil si personer som har sett sideinnlegg på Facebook, er betraktelig høyere. I 2012 inngikk KHM en avtale med Forskning i felleskap om et prøveprosjekt der informasjon og bilder fra E18-prosjektet ble formidlet via deres blogg Norark.no.

Facebook-siden og Norark-bloggen var adskillig mer effektive formidlingskanaler enn nettsiden. I motsetning til en nettside, der kommunikasjonen går bare én vei, åpner Facebook og Norark-bloggen opp for direkte dialog med publikum med muligheter til å legge inn kommentarer. Interessante hendelser på en utgravning kan oppdateres fortløpende, i «real time», noe som gjør det mer spennende å følge prosjektet. Vårt inntrykk er at korte og hyppige statusoppdateringer med bilder og tekst på Facebook og Norark.no har større potensial for formidling av prosjektets virksomhet enn nettsiden.

Lokalitetene som skulle undersøkes i 2012, var lokalisert langt inne i Breimyra og var vanskelig tilgjengelige for besøkende. Det var derfor få personer som besøkte utgravningene denne sesongen.

Figur 8.1. Steinar Solheim viser frem funn på åpningen av veitraseen mellom Sky og Langangen (til venstre). John A. Havstein og Arild Vivås instruerer i flintknakking på Åpen dag 2011.

Tidspunkt	Besøk/formidling
2011	Omvisning i felt med informasjonsmedarbeider Torbjørn Tungesvik fra SVV
	Åpen dag i Breimyr
	Omvisning i felt for ansatte ved SVVs prosjektkontor
	Omvisning i felt for bachelorstudenter fra Institutt for arkeologi, konservering og historie (IAKH)
2012	Deltagelse på arrangementet «Arkeolog for en dag» / Barnesøndag ved KHM
	Stand på Åpen dag ved åpningen av E18 Sky–Langangen, arrangement i regi av SVV
	Omvisning i felt med museumsdirektør Rane Willerslev og seksjonsleder Karl Kallhovd
	Omvisning i felt med Vestfoldbaneprosjektets ansatte
	Omvisning i felt med Jostein Gundersen og Astrid Nyland
	Omvisning i felt for ansatte ved Utstillings- og publikumsseksjonen v/KHM
	Omvisning i felt for ansatte fra SVVs prosjektkontor
Foredrag	
2011	Det norske arkeologmøtet. «Steinalder langs E18 i Vestfold. Steinalderboplasser undersøkt sommeren 2011 på strekningen Bommestad–Sky». Resultater og formidlingsopplegg ved Hege Damlien
	KHM-resultatbørs. «Steinalder langs E18 i Vestfold. Steinalderboplasser undersøkt sommeren 2011 på strekningen Bommestad–Sky» ved Hege Damlien
2012	«Fra jeger til bonde» ved Anja Mansrud og Gaute Reitan (Vestfoldbaneprosjektet), Fredagsseminar ved IAKH, UiO
2013	«Sensasjonelle funn fra mellommesolitikum i Vestfold» ved Anja Mansrud, Fredagsseminar ved IAKH, UiO
	«Hvordan fant vi det ut? Forskningsbasert formidling av eldre steinalder ved Kulturhistorisk museum» ved Anja Mansrud. Innlegg på konferansen Museale og arkivale praksiser ved IKOS, UiO
	Innlegg på KHM's interne resultatbørs ved Anja Mansrud
	«E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av boplasser og hytte fra mellommesolitikum». Foredrag Bohuslän museum ved Steinar Solheim
Artikler	
2012	Mansrud, A., Solheim, S., Færø-Olsen, D.E., Vivås, A., Koxvold, L. og Damlien, H. «E18 Bommestad–Sky. Undersøkelser av mellommesolittiske boplasser i Vestfold». Nicolay Arkeologisk Tidsskrift 117:5–13
2013	Mansrud, A. «Flintdepot, hustuft, ildsteder og andre nyheter fra mellommesolitikum i Larvik». Nicolay Arkeologisk Tidsskrift
Media	
28.7.2011	«Fra stokkebåt til gummidekk». Østlands-Posten
22.8.2011	Oppslag om Åpen dag. Østlands-Posten
23.5.2012	«Graver for 25 millioner». Østlands-Posten
9.10.2012	«Sensasjonelt ved E18. Området her var et eldorado for steinaldermennesket». Østlands-Posten

Figur 8.2. Oversikt over formidlingsaktiviteten i prosjektet.

Beliggenheten nær E18 skapte dessuten utfordringer i forhold til publikumssikkerheten, og formidlingsstrategiene for 2012 ble derfor endret. Da prosjektet ble invitert til å delta på et publikumsarrangement avholdt i regi av SVV i forbindelse med åpningen av E18 mellom Sky og Langangen, ble dette valgt som alternativ til Åpen dag med omvisninger på lokalitetene. I overkant av 1500 personer var innom arrangementet, og vi nådde dermed ut til langt flere mennesker enn vi ville gjort med en publikumsdag i Breimyra. Prosjektet fikk profilert arkeologifaget og KHMs prosjekter langs E18 med egen stand med funn, replikaer, flintknakking og plakater på en flott måte. Den 6. juni 2012 skar statsminister Jens Stoltenberg og samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa over snora med en kopi av en 9000 år gammel flintkniv skaffet til veie av prosjektet.

Publikumsformidlingen er også aktivt blitt fulgt opp utenom feltsesongene (figur 8.2). Mansrud, Damlien og Solheim har holdt flere foredrag om utgravningene. Staben deltok med poster på Det norske arkeologmøtet (NAM) 2011. Både i 2012 og 2013 har prosjektet hatt en artikkel i *Nicolays*

feltnummer. Våren 2012 inngikk Mansrud og Tone Wang ved Utstillings- og publikumsseksjonen på KHM, et samarbeid om å utvikle et utstillingsprosjekt basert på prosjektets resultater. Tanken var å legge til rette for å lage en mindre utstilling i etterkant av prosjektet. Det ble utarbeidet en projektskisse for dette, som ble lagt frem på NFR-konferansen *Museale og arkivale praksiser* i november. Tittelen var «Hvordan fant vi det ut? Forskningsbasert formidling av eldre steinalder ved Kulturhistorisk museum». Samarbeidet ble etter hvert utvidet med flere aktører (Kathy Elliott fra UPS samt Gaute Reitan fra Vestfoldbaneprosjektet), og utstillingskonseptet ble endret. Fokus er nå rettet mot å vise de lange kulturhistoriske linjene i utviklingen av steinaldersamfunnene i Vestfold og Telemark. Utstillingsprosjektet «Steinalderen på tvers» har foreløpig mottatt kr 100 000 i støtte internt ved KHM. Det er også utarbeidet et formidlingsprosjekt for barn, som fikk kr 55 000 fra «Den kulturelle skolesekken» (Oslo kommune). Både utstilling og formidlingsprosjekt skal etter planen gjennomføres i 2014.